

get varetager som nævnt andre hensyn end de civilretlige erstatningsregler og vil derfor kunne føre til forskellige resultater med forskellige omkostninger for forureneren til følge.

I nogle tilfælde vil et offentligretligt påbud efter lovforslaget således medføre større omkostninger for forureneren, end denne ville kunne pålægges i en civilretlig erstatningssag. Det kan f.eks. være i tilfælde, hvor de miljømæssige hensyn til f.eks. grundvandsbeskyttelsen nødvendiggør en omfattende oprydning, medens den samme grundvandsforurening ikke vil indbære et formuetab for grundejeren, der vil kunne kræves erstattet af forureneren i en civilretlig sag. I andre tilfælde vil situationen være den omvendte. Ved for eksempel en ikke-grundvandstruende jordforurening på en eksklusiv villaejendom vil de hensyn, der varetages efter lovforslaget, herunder proportionalitetsprincippet, ofte ikke kunne føre til meddelelse af et fuldstændigt oprydningspåbud. Her vil de civilretlige erstatningsregler (i eller uden for kontrakt) i samme situation derimod kunne medføre, at grundejeren vil kunne kræve udgifterne til en fuldstændig miljømæssig genopretning erstattet af forureneren.

I det omfang man går frem efter de offentligretlige regler, vil forureneren ikke kunne påberåbe forudsætningerne om påregnelighed, årsagsforbindelse og andre civilretlige principper, der begrænser forurenerens erstatningspligt. Disse principper vil dog kunne få betydning i de sager, hvor grundejeren overfor forureneren har et krav, der rækker videre end opfyldelsen af et påbud.

3.3.3 Spørgsmålet om ubetinget/betinget forureneransvar og spørgsmålet om kredsen af forurenere, der pålægges ubetinget forureningsansvar

Tidligere overvejelser

Spørgsmålet om indførelse af et objektivt erstatningsansvar, herunder for jordforureningsskader, og spørgsmålet om hvem, der bør pålægges et sådant ansvar blev drøftet i forbindelse med Folketingets vedtagelse af lov nr. 225 af 6. april 1994 om erstatning for miljøskader og det bagvedliggende udvalgsarbejde.

Ved loven om erstatning for miljøskader indførtes et objektivt erstatningsansvar (ansvar uden skyld) for miljøskader, herunder skader forårsaget ved jordforureninger. Det objektive ansvar omfatter ikke alle virksomheder, men en nærmere kreds af særligt risikofyldte virksomhedstyper, og disse er fastlagt på et bilag til loven. Lov om erstatning for miljøskader bygger på en betænkning (nr. 1237/1992) om erstatning for miljøskader, der er afgivet af Justitsministeriets

udvalg om erstatning for miljøskader (Miljøerstatningsudvalget).

For andre virksomheder m.v. gælder der fortsat et culpaansvar, og de særligt miljøfarlige virksomheders hæftelse på objektivt grundlag gælder desuden kun for skader, der er forvoldt ved den aktivitet, som anses for særligt miljøfarlig.

I bemærkningerne til lovforslaget om erstatning for miljøskader, henvises der til Miljøerstatningsudvalgets betænkning, hvori et flertal bl.a. anførte følgende om den her foreliggende problemstilling: »Det kan ikke afvises, at hensynet til, at skadelidte får større mulighed for erstatning end i dag, kan tale for, at der indføres et objektivt ansvar for alle erhvervmæssige eller offentlige virksomheder, der forårsager en miljøskade som led i driften, navnlig hvis det objektive ansvar kombineres med en obligatorisk forsikring. Det kan heller ikke afvises, at objektivt ansvar for alle erhvervmæssige og offentlige virksomheder kan have en præventiv virkning. et ansvar, som rammer enhver erhvervmæssig eller offentlig virksomhed uden hensyn til skyld, vil imidlertid kunne virke stødende mod den almindelige retsfølelse i befolkningen. Det skyldes navnlig, at erhvervsvirksomheder som f.eks. cykelhandlere eller kioskejere ikke i almindelighed opnår en indtjening gennem en aktivitet, som medfører en særlig risiko for miljøskader. Det ville derfor efter flertallets opfattelse virke urimeligt og økonomisk meget byrdefuldt, hvis disse virksomheder skal være forpligtet til at betale erstatning for en miljøskade, som de er uden skyld i. Hertil kommer, at tendenserne i den internationale udvikling ikke går i retning af, at enhver erhvervmæssig eller offentlig virksomhed skal være omfattet af det objektive ansvar. Det vil derfor ikke være rimeligt - gennem et objektivt ansvar for miljøskader - at pålægge danske virksomheder store økonomiske byrder, som deres udenlandske konkurrenter ikke pålægges.«

Jordforureningsudvalgets overvejelser

I Jordforureningsudvalgets betænkning blev spørgsmålet om ubetinget contra betinget forureneransvar, ligesom spørgsmålet om reguleringen skal være offentligretlig eller civilretlig, gjort til genstand for udførlige overvejelser.

Udvalget konkluderede (s. 108 f.) følgende:

»Det er en meget betydningsfuld samfundsopgave at sørge for, at problemerne med fremtidig jordforurening forebygges og i givet fald løses. Det er derfor vigtigt, at der etableres en effektiv ordening på dette område.